UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo septimus Quasi modo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

garib⁹ ⁊ mūdanis amicicijs. Pſ. Hō pacis mee in q̄ ſperabā magnificauit aduerſū me ſupplantationē. Itē Loquunt̄ pacem cū primo ſuo: mala aūt in cordib⁹ eorum Sed nota qḋ ſequit̄ Da illis ſm opera eorū: ⁊ ſm ne. adi. ipoꝝ. Itē: mihi quidē pacifice loq̄bant̄: ⁊ in iracūdia terre loq̄ntes dolos cogitabāt. ¶ Tertia mala pax: eſt pax diabolica quā putāt ſe hr̄e pctōres qn̄ poſſunt impias voluptates adiplere q̄ letant̄ cū malefecerint ⁊c. vt dr̄ puer. ij. Itē diabolica eſt pax pverſoꝝ qui ꝯſentiūt in pauperꝝ oppſſione aut in dei vel eccl'ie impugnatiōe. Hanc pacē hr̄e ꝓhibet ſapiēs Prouer. j. di. Fili mi ſi te lactauerint peccatores ne adq̄eſcas eis. Si dixerint: veni nobiſcū/ inſidiemur ſanguini/ abſcōdamus tēdiculas ꝯ inſontem fruſtra ⁊c. Fili mi ne ambules cū eis: pedes em̄ eorū ad malū currūt. Exēplū de tali pace habem⁹ in herode ⁊ pilato q̄ pacē fecerūt in paſſiōe dn̄i. Talē em̄ pacē hn̄t ad inuicem diaboli vt nobis noceāt. Sed certe ſicut dr̄ Eſa. lvij. Non eſt pax impijs.

Terti⁹ ar. Aud. ⁊c. Hec eſt pax vituperāda pax cito tranſiēs: ideo nō diligenda neq̄ q̄renda: imo multū timenda. Nā q̄ntūcunq̄ expectēt pctōres tandē puniunt̄. Dicūt em̄ iura. Pctā ſuos debent tenere auctores. extra de cōſtitutionib⁹. c. Cognoſcētes. in fine. et de his q̄ fiūt a maiori pte capli. Queſiuit. et. C. de penis. i. l. Sancim⁹. Notate qm̄ pctōr ſilis ē illi q̄ fabricat gladiū q̄ occidēdus ē: vt dr̄ Eccl. xxj. Rōphea bis acuta oīs iniq̄tas.

¶ Sermo ſeptimus Quaſi modo.

Ecce aſcendi

Ecce aſcendimus ⁊c. Venite aſcēdam⁹ ad mōtē dn̄i. Eſa. ij. Inuitamur ibi ad aſcendendū hieroſolymā. Ubi tria ſunt notanda. Mutua iuſtoꝝ inuitatio amoroſa. Venite. ¶ Inuitatiōis ſpecificatio fructuoſa. aſcēdam⁹ ¶ Specificatiōis cōdicio glorioſa. ad montē dn̄i. ¶ Pro primo Apoca. vl. Et ſponſus ⁊ ſpōſa dicunt: veni. et q̄ audit dicat: veni ⁊c. ¶ Pro ſecundo Pſ. Btūs vir cui⁹ eſt auxiliū abs te aſcenſiōes in corde ſuo diſpoſuit. Et Coll. iij. Que ſurſum ſunt querite. ¶ Pro tertio Exo. xxxiiij. Eſto paratus mane vt aſcēdas in montem. ¶ Salutatio.

¶ Ecce aſcen. ⁊c.

Primus articulus. An in illo celeſti hierl'm vn⁹ alio pfecti⁹ videat deum: Q; ſic. j. Ioā. iij. Videbim⁹ eū ſicuti eſt. ſed ipſe vno modo eſt. ¶ Cōtra. In viſione diuine eſſentie cōſiſtit btitudo. ſed nō oēs eq̄liter bti erunt: iuxta illud. j. Cor. xv. Stella differt a ſtella in claritate. ¶ Rn̄det Tho. p. j. q. xij. q̄ facultas videndi deū nō cōpetit intellectui creato ſm ſuū naturam: ſed p lumē glorie qḋ i intellectu in q̄dam deiformitate ꝯſiſtit. Vn̄ intellectus plus participās de lumie glie/ pfecti⁹ deū videbit. Plus aūt pticipat de lumie glie qui plus habet de charitate. Quia vbi eſt maior charitas: ibi maius eſt deſiderium quod facit deſiderantē aptū ⁊ patuluꝫ ad ſuſceptionem deſiderati. Unde q̄ plus habebit de charitate/ pfectius deum videbit et beatior erit. Cū aūt dr̄ Videbim⁹ eum ſicuti eſt. ly ſicuti determiat modū viſiōis ex pte rei viſe: ſed non ex pte videntꝫ. quia non eſt ita pfect⁹ modus videndi deū ſicē eſt in deo pfect⁹ modus eſſendi. Hec tho. ¶ Pro fundamēto. Sicut dr̄ Ariſt. j. eth. propter vltimū finē q̄ eſt btitudo: reliqua omnia operamur. Huius aūt finis vltim⁹ ē in viſione. O igit̄ q̄ miſeri erimus ſi hac viſione puemur. Quid ꝓdeſſe poſſent oīa que hagimus/ niſi ad finem beatū h ptingamus. Sen. in alexan. Quid laudis: q̄d honoris haber niſi fine beato timeret euꝫ extremū diem ⁊ fortuna triumphum. Sꝫ de illa viſione in qua ꝯſiſtit beatitudo Cū q̄rit̄ An vnus alio ⁊c. Dic rn̄. vt ſ. Ex q̄ conclude q̄ precioſa eſt ⁊ deſiderāda charitas q̄ pducit ad dei viſionē. Vn̄ Iaco. j. Coronā vite repromiſit de⁹ diligētib⁹ ſe. Et Ioā. xiiij. Qui diligit me diliget̄ a patre meo: et ego diligam eum ⁊ manifeſtabo ei meipm. Audite o miſeri mundani q̄ diuitias: voluptates: aut honores plus q̄ deū diligitꝫ Nam ꝓpter hmōi ſepius deū offenditis: nō vobis ꝑmittit̄ certe dei viſio. Forte dicitꝫ: multa bona facimus ⁊c. Dico vobis q̄ nihil ꝓdeſt ad ſalutem qḋ facitis extra charitatem. Ideo bene dicit Aug. Quāta eſt charitas: que ſi deſit/ fru

ſtra habent̃ cetera. ſi aſſit/habent̃ omnia.
Figura. iij. Reg. xviij. Cum deſcẽdiſſ;
ignis ſuper holocauſtũ Helie: totus po/
pulus credidit. Et interfectis ꝓphet; ba/
al: pluit abundanter. id eſt pulſis cogita/
tionibus ꝛ ſuggeſtionib; malis: deſcẽdit
pluuia gratiarũ ꝛ abundantia meritoꝛu;.
Et nota ꝙ baal interp̃tatur deuoꝛatoꝛ: et
ſignificat diabolum. Per ignem aũt deſcẽ
dẽtem ſup̲ holocauſtũ ſignificat̃ charitas
que totum debet incẽdere coꝛ hominis ad
dei amoꝛem ꝛ ꝓximi: ad quẽ ſequit̃ expul
ſio omnis mali ꝛ adeptio oĩs boni. Ideo
bene dicit Grego. Ut multi arboꝛis rami
ex vna radice prodeũt; ſic multe virtutes
ex vna charitate generant̃. Nec habet ali/
q̃d viriditatis ramus boni op̲is ſi nõ mã
ſerit in radice charitatis.

Secũdus ar. In p̃ceõ. ꝛc. Nũc dicen/
dũ de pace indifferente moꝛali. q̃ ſc;
poteſt eſſe bona ꝛ mala ſm̃ ꝙ hõ ea vtitur
ad malũ vel ad bonũ. Eſt aũt triplex

Pax monoſtica.
Pax domeſtica:
Et pax politica

Prima igit̃ ꝛc. q̃ eſt vni⁹ homis in ſeipſo
p̲ quietationẽ paſſionũ: loquendo pure mo
raliter: ꝛ non theol̃. Motus q̃ppe beſtia/
les paſſionum frequẽter animũ inq̃etant.
Sicut etiam dicit apl̃s Rom̃. vij. Uideo
aliam legẽ in membꝛis meis repugnantẽ
legi ment; mee ꝛ captiuãtẽ me in lege pec
cati ꝛ moꝛtis. Cũ aũt tales motus q̃etan
tur a ratione ꝛc. dicit̃ eſſe pax in hoie. Ps.
Inq̃re pacem. i. intus q̃re in anio. Se/
cũda eſt pax domeſtica: quã debet paterfa
milias fouere in domo ſua. Ro. xiiij. Que
pacis ſunt ſectemur: ꝛ q̃ edificatiõis inui/
cẽm cuſtodiamus. Tertia eſt politica q̃
eſt pax reipublice inter diuerſas ꝓuincias
et regna. et hec ac etiam p̃cedens multum
eſt deſiderãda ꝓpter bona inde ꝓueniẽtia:
ſi ad bonum fine oꝛdinent̃. Aug⁹. de ciui.
dei. xix. Tantũ eſt bonu; pacis vt in reb;
terrenis ac moꝛalib; nihil grati⁹ ſoleat au
diri: nihil deſiderabilius concupiſci: nihil
melius inueniri. Tantũ eſt bonum pacis
vt nihil ſit ſine pace bonum. Ad hoc aũt
ꝙ in republica ſit pax: tria requirunt̃. Pri
mo/ſubditoꝝ ad p̃cipẽ obedientia cũ ho
noꝛe. Hebꝛe. xiij. Obedite p̃poſitis veſtr;
et ſubiacete eis. Et. j. Pet̃. ij. Regẽ hon⁹
rificate. Sed iuſto dei iudicio freq̃nter fit
vt populus male obediat p̃ncipi: quia p̃n
ceps male obedit ſummo regi. Secundo
p̃ncipis prouidentia cum amoꝛe. ij. Ma/
chab. iiij. Sine regali ꝓuidẽtia impoſſibi/
le eſt pacem rebus dari. Debet ergo prin
ceps prudens habere dulcoꝛem beniuolẽ
tie: beniuolos benigne gubernãdo: exem/
plo reg; Aſueri: qui dicit Heſter. xiij. Cũ
pluribus gentib; imparẽ ꝛ vniuerſum oꝛ/
bem mee dicioni ſubiugaſſem: nolui vnq̃
potentie abuti magnitudine: ſed clemen/
tia ꝛ lenitate gubernare ſubiectos vt abſ/
q̃ vllo terroꝛe vitam ſilentio trãſigentes:
optata cunctis moꝛtalibus pace fruerent̃.
Item debet eſſe rigoꝛ iuſticie coꝛrigendo
vicia: diſquirendo ꝛ maleficos puniendo.
Eſa. lx. Ponã viſitationẽ tuam pacem. q.
d. Ex tali viſiõe p̲ te facta tota terra redu
cetur ad pacem. Et Eſa. xxxij. Erit op⁹
iuſticie pax. Ideo p̃hus d̃r. v. ethic. Prin
cipem decet eſſe cuſtodẽ iuſti ꝛ equalis: et
alijs/non ſibi laboꝛare. Item debet habe
re vigoꝛem conſtãtie aduerſarios expugñ
do. Quantũ laboꝛauerit Dauid. Ezechi
as: Joſias: Joſaphat: ꝛ alij reges: impa/
toꝛes: iudices: et poteſtates pro pace ꝓcu
randa ꝛ ſeruãda ac etiam defendẽda/ſunt
innumerabilia exempla tam in ſacra ſcri/
ptura q̃ in alijs ſcripturis et hiſtoꝛijs.
Tertio ad pacem reipublice p̃cipue req̃
ritur ad ſummũ principẽ. i. deum reueren
tia cum timoꝛe. Unde Hiere. xv. d̃r dñs
Quis miſerebit̃ tui hieruſalẽ aut quis cõ
triſtabitur pro te: aut quis ibit ad rogan/
dum pro pace tua: tu eñ dereliq̃ſti me di/
cit dñs. Exempla ſunt innumera quomõ
regibus ꝛ populis deum colentib; cum ti/
moꝛe ꝛ pacem cum ipſo deo habentib;/ ipſe
ſemp̲ pacem dederit. Salomon q̃diu deũ
dilexit ꝛ coluit habuit pacem ex omni p̃te
vt habet̃. iij. Regũ. iiij. Sed quando dep
prauatũ eſt coꝛ eius/ ſuſcitauit ei domin⁹
aduerſarium: vt patet. iij. Reg. xj. Aſa rex
iuda quia fecit qđ placitũ eſt in conſpectu
dei ꝛc. regnauit in pace: vt habet̃. ij. Pa/
ral̃. xiiij. Item ioſaphat dicit̃. ij. Paral. xx.
ꝙ poſtq̃ purgauit terram ꝛ p̃dicauit ꝓplo
vt quereret dominũ: quieuit regnum Jo/
ſaphat: et pluit ei dñs pacem per circuitũ

Exempla etiã multa ſunt in li. Judicũ in
multis ca. Unde Prouerb. xvj. Cũ pla=
cuerint deo vie hoīs: inimicos quoqꝫ ei⁹
conuertet ad pacē. Et Baruch. iij. Quid
eſt iſrael ꝙ in terra inimicoꝝ es: inuetera
ſti in terra aliena. Confide veracit̄ et ag=
noſce. Nam ſi ī via dei ambulaſſes: habi=
taſſes vtiqꝫ in pace ſup terram.

TErtius articulus. Audi. ꝛc̄. Unde
ſatis patet ꝙ pro vera pace habenda
principale omniũ eſt deo famulari ꝛ a pec
catis abſtinere. Cauete ergo a recidiuo ꝑ
quod grauius offenditis diuinam maie=
ſtatem. Et lex dicit: Delicta ſepius com
miſſa grauiter puniri. ff. de re. mili. l. iij. §.
Si plures. Et. xxv. q. ij. ita nos. Similis
quippe eſt recidiuans crimino ſo cui rex fe
cit gratiam et iterato iniuriam facit regi
qui tunc grauius eſt puniendus. Exp ne
notando illud Deut. xxvj. Pro men ra
delicti erit ꝛ plagaꝝ modus.

¶ Sermo octauus
Quaſi modo.

Ecce aſcendi=

mus ꝛc̄. Dñe quis habitabit
in tabernaculo tuo: aut q̄s re=
quieſcet in monte ſancto tuo. pſal. xiiij. In
his verbis oſtendit̄ ꝙ aſcendere hieroſoly
mā et ibi habitare res ē difficilis. ideo di.
Quis habitabit. i. hanorabilis in taberna
culo tuo delectabit̄: aut quis req̄eſcet ꝛc̄.
De p̄mo Ps̄. Quis aſcendet in montem
dñi: aut quis ſtabit in loco ſancto ei⁹. De
ſecũdo Ps̄. Beati qui habitant in domo
tua dñe. De tertio Hebre. iiij. Feſtinem⁹
ingredi in illam req̄em. ¶ Ecce ꝛc̄.

PRimus articulus An in celeſti hie=
roſolyma habeant omnes equalē ba
atitudinem: Q, ſic. Math. xx. Accepe=
runt omnes ſingulos denarios. Itē Au=
guſtin⁹ ſup Joan. Omniũ beatoꝝ par eſt
gaudium ¶ Cōtra. Joā. xiiij. In domo pa
tris mei manſiones multe ſunt. ¶ Reſpō
det Bonauē. in. iiij. diſt. xlix. Beatitudo
dicit̄ dupliciter. Uel ſatiās affectum ſiue
obiectum. Uel ſatians iformatiue ſiue ꝑ=
fectio. Prio modo vna eſt beatitudo: vna
eſt merces: vnum premiũ vicꝫ vnus deus
¶ Secũdo beatitudo vna eſt vnitate con=
formitatis et cōnexionis: ſed non quanti=
tate gaudij ꝛ remunerationis. Et cum di
cit Aug⁹. omniũ bonoꝝ eſſe par gaudiũ:
intelligendum eſt non intenſiue ſed exten
ſiue. quia de iiſdē ꝛ de tot gaudet vnus de
quibus et de quot gaudet alter: ſed nō pa
ri effectu. Hec Bonauē. ¶ Pro fundamē
to. Omnis bonitas ꝛ perfectio a deo eſt ꝛ
datur creaturꝫ nō equaliter. Ariſt. j. de ce=
lo. A primo ente ſingulis communicatur
eſſe: hꝭs q̄dem clarius: his ꝟo obſcurius.
Et ſi queritur cauſa diuerſitatis: accipe
Juuenalem. quaſi in ꝑſona dei: Sic volo
ſic iubeo: ſit pro ratione volũtas. Sed q̄=
rit̄ An in celeſti ꝛc̄. ſit verum de beatitudi
ne celeſti. Dic reſpōſionē vt s̄. Ex qua cō=
clude ꝙ minim⁹ beatoꝝ haber gaudia in=
numerabilia ꝛ nobis inextimabilia. De
hoc Anſel. Quod q̄ſo maius gaudiũ ex=
cogitari poteſt: Tunc certe cuiuſlibet bea
ti gaudiuꝫ plenũ erit. Nam intus ꝛ extra
ſubt⁹ et ſupra imo circũquaqꝫ mirabiliter
gaudebit. Et certe ſi poſſibile eſſet huiuſ=
modi gaudia vel eoꝝ minimũ videre: oia
ſtatim deſpicerent̄ que vident̄ delectabi=
lia in vita p̄ſenti. ¶ Figura in Petro Mat
thei. xvij. qui videns domini transfigura
tionē: ſtatim dulcedine ebrius dicit: Do=
mine bonum eſt nos h eſſe: omnia tempo
ralia vilipendens. Expone. Multo ampli
us inebriabunt̄ diuina dulcedine qui cla=
ritatem videbunt diuine eſſentie. Unde ꝛ
beatus Paulus poſtq̄ raptus eſt in celuꝫ
dicebat. Oia arbitror vt ſtercora vt chrīm
lucrifaciam: Ad Phil. iij.

SEcundus arti. In preced. ꝛc̄. Nunc
dicendum de pace gratie ſupernalis:
que eſt triplex.
¶ Pax interna.
¶ Pax fraterna.
¶ Et pax eterna.

Prima eſt pax interna. i. conſciētie. In na=
turalibus videmus ꝙ vnaqueqꝫ res natu
raliter tendit in locum ſue quietis: Sic ꝛ
anima rationalis donec pacem inuenerit/
appetitus eius terminari nō poteſt. Sed
hanc pacem nemo inuenire poteſt niſi in
deo. Joan. xvj. In me pacē habebitis, nec

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN